

sz 1854-3

1948-1
Muz 2/11

M. kir. honvédelmi minister.

TITKOS!

1446.
eln. 1-1918. szám.

Csakis szolgálati használatra!

A ROHAM.

Egy arcvonalbeli tiszt haditapasztalatai
(nemes Brandis a német 24. gyalogezredbeli százados jegyzetei.)

(A cs. és kir. hadsereg főparancsnokság
49576/op. számával kibocsájtott, a német tá-
bori hadsereg vezérkar főnökének 1917. szept.
15-én kiadott segédletének hivatalos fordítása.)

A m. kir. honvédelmi minister kiadványa.

BUDAPEST

PALLAS IRODALMI ÉS NYOMDAI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
1918.

1854

A német tábori hadsereg vezérkar főnökének előszava:

Nemes Brandis, német 24. gyalogezredbeli századosnak a rohamot illetőleg itt következő személyes haditapasztalatait közlöm ezennel a hadsereggel.

Ezek felölelik a rohamra vonatkozó leg-
lényegesebb szempontokat és értékes ösztön-
zésül szolgálnak vezetőnek és csapatnak egy-
aránt a rohamban való kiképzés tekintetében.

Hindenburg, s. k.

Lz 1854-3

A roham.

Egy arcvonalbeli tiszt haditapasztalatai.

1916 november—december. Kiegészítve 1917.
junius havában.

A döntést előidézõ harcialakzat a támadás. Ez megfelel szabályzataink szellemének és a támadóharc döntõpillanatának megmarad a közelharchoz való megrohanás, vagyis a roham.

A gyalogság támadásának, mint már a neve is mondja, rohamszerűen kell történnie. Hirtelen, egyidejűleg vaderővel, minden akadályt letörve, kell a rohamot határozottan megjelölt irányban, oldalra való letérés nélkül előre vinni. A roham a kiinduló állásból tör előre és azt, helyesen végrehajtva, az előre meghatározott célvonalon is csak nehezen lehet feltartóztatni.

A rohamhoz való **előkészület** és annak **keresztülvitele** igen nehéz, a csapatok testi és erkölesi kiválósága iránt támasztott követelmények igen nagyok. De a várható eredmény

azonban szintén igen nagy. Hogy a siker biztos legyen, alkalmaznunk kell:

1. **Gyalogságot, mely rohamozni tud,**
2. **tüzérséget és aknavetőket,** melyeknek módjukban áll a rohamot előkészíteni,
3. **oly felderítést,** mely mindkettőnek a feltalálható célokról a lehetőség szerint pontos adatokat nyújt,
4. **összekötő eszközöket,** melyek a pontos együttműködést lehetővé teszik.

I. A rohamcsapat és annak kiképzése.

Nem minden csapat alkalmas a rohamozásra. Az embereknek átlag testileg ügyeseknek és teljesítőképeseknek kell lenniök. Az **ezredeknek** nagyfokú becsvágytól és a hagyományok iránt való érzéktől kell áthatva lenniök. A legénység és tisztek szilárd bizalommal legyenek egymás iránt és kell, hogy együtt már sokat próbáltak legyen. Rendszerint a tényleges- és tartalékezredek jó rohamcsapatokat szolgáltatnak. A megfelelő csapatok megválasztása és mindenekelőtt azoknak a hadosztályoknak és hadtesteknek a megfelelő összeállítása, melyeknek egymás mellett kell támadásra előre menniök, igen fontos! Azonfelül **minden csapatot, mindenkor** szintén nem lehet alkalmazni a rohamozásra. A

nehéz feladatokat elegendő előkészületeknek kell megelőzniök. Ez csak nyugalomban, messze az arcvonal mögött gyakorlatszerű, rendszeres kiképzés útján, jó táplálkozás és elszállásolás mellett történhetik.

Kiképzés nyugalmas helyzetben.

Gyakorlati kiképzés.

Minden művészet alapja a mesterség. A katona legnagyobb művészete a fényesen végrehajtott roham. Ezért ezt újból és újból, sőt gépiesen kell gyakoroltatni.

Amikor a verduni támadások előtt két hónapig Hirsonban pihenő helyzetben voltunk, olyan gyakorló-művet építettünk, melyen egy egész hadosztály gyakorolhatott. Ez ugyan tetemes munkába került, mert a saját és az ellenséges állásokat harcserűen kellett kiépíteni, az utóbbiakat több kilométer mélységű erdős terület szélén helyeztük el.

Először a századok magukban gyakoroltak. Majd a zászlóaljok és ezredek, míg végre az egész hadosztály, tüzérséggel hajtotta végre a nagy áttörést.

A rohamesapatok előrevonása és a rohamállásokban való készenlétbe helyezése volt az első dolog. Azután következett az előretörés, akadályok átvágása, árkokon, terephullámokon, falakon, tövissövényeken való áthatolás,

az ellenséges árokban való harc, géppuskák felismerése és azok eltávolítása, az áttörésnek egy kilométernyire fekvő vonalig való előrevivése, a legsűrűbb erdőn, bozóton s szakadékokon keresztül. Ellenséges ütegekért való harc, a tartalékok utánvonása, a saját tábori tüzérség előrehatolása és a nehéz tüzérségi tűz vezetése a leggondosabb ellenőrzés tárgya volt. Először iszonyú zavar volt, teljes rendtelenség uralkodott, sem összeköttetés, sem csatlakozás nem maradt fenn, de azért lassankint mindenki megtanulta a maga dolgát.

Ezeknek a gyakorlatoknak nagy gyakorlati értékük volt, ezt lassankint mindegyikünk belátta, amikor február vége felé a dolgok Verdunnél komollyá váltak.

A nagy gyakorlatokon kívül a többi szolgálati ágot sem hanyagoltuk el. Még pedig: árkokból célokra való kézigránátdobást, drótakadályok leküzdését egy bizonyos meghatározott idő alatt, ugyanezt rőzsekötegekkel és deszkákkal, tornajátékokat, hogy a mozgékonytságot és a frissiséget az emberben növeljük. Távbeszélőket, jelentésvivőket, kürtösöket, gyalogsági utászokat és géppuskás leghétséget nagy számban képeztünk ki.

Az ember nevelése.

A rohamesapat főkövetelménye a fegyelem. Az erőket csak a vasfegyelem tudja a

végsőig fokozott lelkiizgalmak közepette összetartani.

Csak kemény gyakorlás által lehet az embert erre nevelni.

Az oktatás — tekintet nélkül annak tárgyára — a tisztet és legénységet közelebb hozza egymáshoz. A szolgálati ismereteken kívül, mint pl. térképolvasás, kézigránatok kezelése, jelentő-szolgálat stb., főleg oly dolgokat kell előadni, melyek az ember érdeklődését felkelteni és figyelmét lekötni tudják, mint pl. az általános hadihelyzet, a tengeralattjáró háboru, a Zeppelinek, azok céljai.

A jó felszerelés, annak kiegészítése és helyes kipróbálása magától értetődő dolgok.

A csapat belső értéke.

A csapat belső értékét a harc vonal mögött tartott **hosszabb pihenők** lényegesen emelik.

A katona a **haréok gyújtójában** a legközvetlenebb életveszedelmekből éjjel s nappal ki nem kerül. Ez természetesen a legerősebb ember idegzetét is megviseli. Az idegek csak akkor tompulnak el, ha az ember a közvetlen veszélyből kikerült és ennek egészséges embereknél a veszélyek iránt tanúsított bizonyos félelem a tünete. Azonban még messze vannak attól, hogy „idegkimerüléstől összeroskadjanak“. Ez a félnétség csak hosz-

szabb pihentetés után múlik el. A testnek ellenben aránylag rövid időre van szüksége, hogy a fáradalmakat kipihenje.

Az árokharc főelve abban áll, hogy fedezéket kell keresni. Ebből a törekvésből keletkeztek az árkok. Az ember az árkokban a szabad terepen való mozgást teljesen elfelejti. Mondhatnám, hogy az emberben rejtőző erkölcsi állat az árokharcban teljesen erőre kap az elsenyvedő **támadó szellem** rovására.

Azért tehát **ki** a rohamesapattal az unalmas árkokból, a mindig egyhangú őrségre járás, anyaghordás és fedezéképítésből. El kell őket vinni szép vidékre, ahol a szabadban, jó élelmezés mellett, a testi és szellemi rugókénységüket ismét visszanyerik. A **harc-szerű** gyakorlatok, az összes fegyvernemek tervszerű együttműködése emelik az önbizalmat és ez párosulva jó egészséggel, emelik a tettvágyat és a támadó kedvet. Már pedig ez teszi a csapat belső értékét.

A mily szerények és igénytelenek a mi embereink, a teljes nyugalom által nekik nyújtott, magában véve kis jótéteményt hálás szívvel fogadják. Az ágy, melyben nyugodtan alhatnak, a kávé, hol egyet-mást fogyaszthatnak, a városban való séta, az ezred zenekarának hangversenyei, mind olyan dolgok, melyek sokáig megmaradnak az emlékezetökben és melyek miatt odaadó hálával viseltetnek,

hogy azután a legközelebbi feladatnál a helyüket becsülettel megállhassák.

A személyes érzelmeknek nagy szerepük van a század belső értékét illetőleg. A régi germánok az ő harcosaikat az atyafiság szerint állították össze. A német katona nem szívesen harcol ismeretlenekkel együtt, itt is keresi a barátjait. A pihenők alatt alkalma nyílik, hogy bajtársaihoz hozzászokják és megbarátkozzék. Még erősebb mértékben talál ez a vezető és csapatok közti viszonyra. A parancsnok szelleme egyúttal a csapat szelleme is, feltéve, hogy ő időt talál, hogy embereire átvigye. Az ismerős és tisztelettel környékezett parancsnokot az emberek tűzönvizen át követik. Pihenők alatt az ember megismeri tisztjének szolgálati tulajdonságain kívül az emberi tulajdonságait is. Minden katonában megvan az ehhez való vele született igen finom érzéke. A század egységes egészzé olvad és annak szellemét a kölcsönös tisztelet és feltétlen bizalom uralja.

Csak az ilyen század tekinthető elsőrangú rohamcsapatnak.

A felvonulás.

A pihenő eltelte után, a rohamcsapatokat előre vonják a támadás területére. A felsőbb vezetés kötelessége, hogy jó és bőséges táplálkozásról, valamint elhelyezésről gondos-

kodják. Ez természetesen nem könnyű dolog a nagyszámú és különböző csapatok torlódása miatt.

Amidőn mi a Duna ellen vonultunk fel, mindkét követelmény igen jó szabályozást nyert, másképen állt azonban a dolog Verdun előtt. Itt ugyanis hóban és hidegben öt napig meneteltünk, hogy aztán még 10 napig közvetlenül az arevonal mögött oly fedezékekben legyünk elhelyezve, melyek síralmasak voltak. Így például Billy falúban az összelőtt házakat előbb a szemét és piszok egész garmadájaiból kellett megtisztítanunk, ablakokról, kályhákról természetesen szó sem volt. Ilyen körülmények természetesen nem járulnak a hangulat emeléséhez, ellenkezőleg a meglévő szellemet is alkalmasak elnyomni.

A gyalogsági tömegek felvonulása előtt, a támadás területén az összes helyiségeket, erdőtáborokat idejekorán akképen kellene kiépíteni, hogy minden gyalogos fedél alá jusson, hogy fűthető és világítható helyiségben jó fekvő helye legyen.

Sok gyalogosnak ez az utolsó menete, ezért kellene őket elkényeztetni.

Nem valami felemelő érzés finomabban érző embereknek, ha előmenet alatt az utak oldalvást tele vannak egészségügyi alakulásokkal, vagy ha 700 főnyi **pótlást** még a roham megkezdése előtt lát odaérkezni.

Ily támadások elé **minden ember bizonyos feszültséggel menetel.** Minden, amit lát, a felvonuló tüzérség hosszú oszlopai, a raktarak, a sok kötött léghajó a nagy repülőpark emelik a feszültséget. Ha már most ő mindent jól előkészítve talál, emelkedik a bizalma az egész ügy iránt.

Ha az elszállásolás megfelelő, az élelmezés jó, meg van minden biztosíték ahhoz, hogy a jól kiképzett rohamesapat a rohamállásba be is fog jutni.

II. A roham előkészítése.

A gyalogsági rohamot, — a modern fegyverhatás és a védelmi állások különös technikája folytán, — különös harci eszközökkel kell előkészíteni. Legtöbbnyire tüzérségi és aknavető tűz útján. Figyelembe jönnek itt még a lángvetők, aknarobbantások és gázfelhők.

Különösen nagy támadásoknál, a leginkább alkalmazott eszközök továbbra is a nagy kaliberű tüzelőfegyverek maradnak, nevezetesen: tüzérség és aknavetők.

A tűzzel való előkészítéstől a következők követelhetők:

1. Az ellenséges védelmi művek **elpusztítása.**
2. A védelem **erkölesi összetörése.**

3. Az ellenséges tüzérség lekötése.

A legelől lévő harci állások akadályait, árkait, lőréseit, a géppuska állásokat és hátsó összeköttetéseit a tüzelőkészítésnek erősen meg kell rongálnia, sőt lehetőleg teljesen el kell pusztítania. Vajjon tüzérség, vagy aknavető fogják-e ezt a feladatot megoldani, függ a távolságtól. Ha a távolság 200 méteren alul van, ezt a feladatot, ha csak lehetséges, egyedül az aknavetőknak kell átengedni, mert a messzehordó ágyuk szórása túlnagy. Az aknavető nagyfokú találati biztossága és tényleges hatása következtében ennek a célnak igen megfelel. Feltétlenül szükséges, hogy mindkét fegyvernem megfigyelői, az előkészítés alatt a rohamcsapat parancsnokai-val, kint a helyszínen tárgyaljanak és kívánóságait teljesítsék.

Hadi tapasztalatokkal rendelkező egyetlen gyalogos sem fog abban a téves hitben ringatódni, hogy teljesen elrombolt állásokra bukkan. Viszont annak sem szabad előfordulnia, hogy a rohamozó gyalogság el nem pusztított akadályokat és érintetlen géppuskákra akadjon, amint ez megtörtént velünk Herbebois-nál.

A nehéz tüzérség hatását általában túlbecsülik. A Herbebois oly tűz alatt volt, hogy feltétlenül hinni lehetett, hogy a gyalogság „díszmenetben vonulhat majd be Verdunbe“,

vagy csak „mint zsákmányt gyűjtő fog előre menni“, ahogy az öntudatos tüzer urak magukat kifejezték. Amidőn azonban a rohamozó hullámok előretörték, kiderült, hogy semmi sem volt elpusztítva, a géppuskák sértetlenek voltak, az akadályok épek, az ellenség rendítetlen volt. A Dunán való átkelést a legnehezebb tüzérség órákon át tartó előkészítése vezette be, mindamellett alig láttam itt-ott találatot és ha szivós ellenség lett volna odaát, egy pár géppuskával könnyen visszavethettek volna bennünket. A Ralja, a Chaume-erdő, Douaumont elleni rohamnál tüzérégi találattól eredő csak igen kevés halottat láttam. Számuk mindenesetre elenyésző csekély volt ahhoz képest, amit ily tüzérégi tömegek bevetése után elvárt volna az ember. Legvadabb erővel tomboló pusztítás, rombolás és nagymérvű lőszerfogyasztás jellemezték a Caillette-erdő és Voux-szakadék ellen való tüzérégi előkészítést, 1916 május havában és ennek befejezése után az ellenséges géppuskák mégis teljes frissességgel dolgoztak tovább. Mi magunk is tapasztalhattuk, hogy az angol tüzérég hogyan dolgozott a Sommenál ellenünk. Az árkaink szabadon feküdtek, fedezékek sem voltak kezdetben, az ellenség megfigyelő lehetőségei a legjobbak voltak, öt napon át hatásos tüzet fejtet ki ellenünk, melyet órákon át pergőtűzzé fokozott, azonban gya-

logságunk és géppuskáink, a nagy veszteségnek ellenére kitartottak, majd azután a rohamozó ellenséget állva, szabad kézzel lötték össze.

Sokkal hatásosabbak az aknavetők, különösen a nehezek és közepesek, de csak jó vezetés mellett. A találati valószínűségek nagy, úgyszintén a szilánkok hatása is, az erkölcsi hatásuk pedig módfeletti. Szerintem kiválóan alkalmasak arra, hogy az elől levő vonalakat rohamérettekké tegyék. Jelentőségük folyton emelkedik és jaj annak, aki engedi, hogy az ellenség ennek a fegyvernemnek fejlesztésében túlszárnyalja.

„**Mindent összemorzsoló tűzhatás**“ nincs, ez csak az ujságok találmánya. Ellenben az egyre fokozódó tűzhatás a védelem ellenálló erejére igen nagy hatással van. A sokat emlegetett „**erkölcsi hatást**“ majdnem irányadóbbnak tekintem, mint a tényleg kifejtett hatást.

Nagy erkölcsi hatás eléréséhez a legfontosabb marad a bevetett tüzérség és aknavetők tömege, valamint a meglepetés jól megválasztott pillanata. Kis vállalkozásoknál ez nem olyan nehéz, mint nagy támadásoknál. Mint tudjuk, sikerült ez a franciáknak a Sommetől délre, majd nekünk a szerbek ellen a Dunánál.

A zárótűzet adó ellenséges tüzérség lekötése a saját tüzérségünk egyik legfontosabb

feladata, azonban azt feljlesen elnémítani csak ritkán lesz lehetséges. A gyalogságnak ezt nem is szabad követelményként felállítania, hanem el kel készülvé lennie a zárótüzes zónán való áthaladáshoz, ami a tapasztalt csapatnak, ha azt igazán akarja, mindig sikerülni is fog; sőt légtöbbnyire a lehető legesekélyebb veszteség mellett.

A végrehajtást a gyalogságnak kell átengedni, ami bizony sokszor még igen nehéz feladat lesz.

Nézeteimet a következőkben foglalom össze:

A lövőfegyverek és aknavetők lőjenek, mintha nekik egyedül kellene az ellenséget a helyréről kiverni. A gyalogság pedig rohamozzon, mintha egyetlen tüzérségi lövés sem esett volna.

III. A felderítés.

Az állásokban való hosszantartó megfigyelések, gyalogsági járőrök, valamint tüzérségi felderítők útján, az ellenséges védelmi vonalak berendezéseit már jóval előre kell megállapítani.

Távfényképező gépekkel felszerelt **repülők és léggömbök** az állások felett elrepülve, a hátsó terepet felveszik.

Minden eszközzel arra kell törekedni,

hogy nemcsak a tüzérségnek **legyen helyes képe céljairól**, hanem hogy a gyalogság is pontosan ismerje azt a területet, melyen neki **keresztül kell majd haladnia**, ismernie kell továbbá az ott levő **terep** és növényzet okozta nehézségeket, főleg azonban az ellenséges akadályokat és védelmi berendezéseket. A gyalogsági vezetők a rohamterületet a szomszéd szakaszokból oldalról is figyeljék meg.

A Duna partján a tiszték az ellenséges berendezések kikémlése végett az átkelési helyhez hat napra vezényeltettek. A megfigyelések eredménye vázlatok és távrajzok alakjában a csapat tudomására hozatott.

Szerbiában és Verdunnél a repülők megfigyelései alapján készített térképek sohasem voltak ugyan egész pontosak, mégis mindig hozzávetőleges képet nyújtottak a várható akadályokról és az ellenséges berendezésekről. Ezek mindig több nehézséget tüntettek fel, mint ahogy az a valóságban tényleg volt, ami a támadásnál kellemes meglepetést hozott.

IV. A gyalogság rohama.

A rohamállás.

A gyalogságnál a rohamállás ugyanaz, mint pl., hogy hasonlattal éljünk, az ugró ember részére az ugródeszka. Elvileg minden

rohamállásnak helyet és fedezéket kell nyújtania a tulajdonképeni rohamozó hullámok részére.

A rohamhullámokat közvetlenül követő tartalékokat, legalább is az ezredtartalékig bezárólag, előre kell vonni, minél közelebb vannak, annál jobb.

Általában véve előnyös, ha a rohamállás lehetőleg közel van az ellenséghez. Tehát annyira elől legyen, amennyire csak lehetséges; nem szabad azonban, hogy ezáltal a saját tüzéségi tűz előkészítése akadályoztassék.

Gyakran megengedi a terep, hogy a rohamozó hullámok csak röviddel a roham előtt nyomuljanak elő.

A rohamállás helyes megválasztása, valamint a kedvező rohamállásba való odaküszás a mozgó harcoknál a századparancsnokok legnehezebb feladatai közé tartozik.

Erős állásokból **előkészített vállalkozásoknál**, melyek ugyancsak erős állások ellen irányulnak, a rohamállás a legtöbb esetben az elől lévő harci árokkal azonos. 1916. év februárjában, Verdun előtt az 1914. szeptember óta tartott vonal volt a rohamállás. Ez erre a célra a mi álláspontunkból kiválóan alkalmas volt, mert állásaink Azannestól nyugatra a meredek magassági vonalakon húzódtak. Amellett, hogy az árkok és fedezékek a rendes állásban a rohamszázad részére golyó-

mentes fedezéket nyújtottak, még az az előny is megvolt, hogy az északi lejtőn 2—500 méterre az állások mögött megfelelő számban, bombamentes üregek készülhettek a tartalékok számára. Amily mérvben az elől levő századok rohamhullámai az árkokat elhagyták, oly mérvben nyomultak azonnal utánuk a tartalékok úgy, hogy már a támadás megindulása után rövidesen a dandár tartalékok is egy pár száz méterre a kiinduló rohamállás mögött elhelyezhetők voltak.

Más volt azonban a helyzet **május 7-én, a Caillette-erdőben.** Ott a kiinduló rohamárkokban nem volt a tartalékok részére férőhely, sőt az állások nem is voltak összefüggően kiépítve, azonkívül ezek az ellenséges vonalakkal egyformán húzódtak. Az eredmény nem is lehetett más, mint hogy a rohamot az ellenséges zárótűz már csirájában fojtotta el.

Az alakzat.

A rohamszázad alakzata függ a csapat erejétől, a kijelölt harci terület szélességétől és az ellenségtől való távolságtól.

Ha a század még érintetlen (hadi létszám), a legegyszerűbb, ha három hullámban megy előre, melyek legfeljebb **50 lépésre** követik egymást. Az emberek közti térköz körülbelül másfél lépés legyen.

A roham alatt a századparancsnokok tartózkodási helye a mindenkori helyzettől függ. Leginkább az első és a második hullám között tartózkodják. Ha fennakadások lépnek fel, ha a betörést kell kikényszeríteni, vagy ha valami különös dolgot kell keresztül vinni, a századparancsnok a legelső vonal vezetését veszi át.

A szakaszparancsnokok a szakaszaik előtt tartózkodnak.

A csoportvezetők szorosan a csoportjaik előtt, ők szabályozzák az összeköttetést és az ütemet és ügyelnek, hogy gyengébb természetűek ne maradozzanak le. A támadó ezredek rohamhullámai ily módon szakadatlan hosszú hullámokat alkotnak, melyeknek látása már magában is mély erkölcsi benyomást kelt; még pedig a saját embereinknél az kellemesen, az ellenségénél pedig lesújtólag hat. Akik a Verdun elleni támadások megkezdését megfigyelték, a végnélküli rohamhullámoknak 1916. év február 21-én délután való felbukkanását és előretöréseit az ellenállhatatlan erőbenyomásnak felejthetetlen pillanataként írják le. Az elől levő rohamszázadokat a támogató századok követik közvetlenül. Minél közelebb vonták ezeket előre, annál kevesebbet szenvednek az ellenséges zárótűztől. Rendszerint hullámokban vagy soroszlopban mennek előre.

Más alakzatot kell azonban felvenni, ha roham **különös segédeszközök**, mint pl. a **lángvetők**, géppuskás tűz által válik éretté. **Járórvállalkozásoknál a rohamcsapatok** alakzataikat a terepnek, az akadályoknak és a célnak megfelelően szabályozzák.

Az ütem.

A rohamozó csapatok üteme függ a távolságtól, a rohamozó terület felületének minőségétől és az ellenség magatartásától.

A lehető legnagyobb gyorsaság természetesen a **legjobb**. Futólépésben azonban csak rövid távolságokon és felszerelés nélkül lehet előre menni, pl. járórvállalatoknál. A távolság rendszeren hosszabb a rendes előreszökélésnél, vagy pedig a terep maga olyan, hogy a futólépés ki van zárva. A rohamozó hullámok gyors lépésben mennek előre. Az egyes vonalak kiigazodva maradnak, az ütemet sem a tüzéség, sem az egyes gyalogsági lövések nem befolyásolhatják. Arra kell törekednünk, hogy erőnket fentartsuk, úgy a betörésre, mint az üldözésre.

A roham megkezdésének időpontja.

A roham megkezdésének időpontját olyképen kell megválasztani, hogy az **eredményes roham** után még a **siker** kiaknázásához is maradjon elegendő idő. Február 25-én a

délután 4 órára kitűzött rohamidő már késő volt, mert 6 óra 30 percekor már korom sötétség volt és a Douaumont erődben alig tudtunk eligazodni. A Rajja ellen a délelőtt 8 óra 30 percre kitűzött időpont igen helyesen volt megválasztva, a rohamot azonban nem lehet mindig ilyenkorán végrehajtani, tekintettel a tüzérségi előkészítésre. Nem is szabad pl. pont 4 órakor támadni, hanem legyen az 3 óra 51 perc. Az angolok pontos időben szoktak támadni. **A rohamozó csapatnak magának okvetetlenül** — az ellenségtől való távolságnak megfelelőleg — a megállapított idő előtt egy-két perccel előbb kell rohamra indulnia.

A betörés.

Ha az első hullám az ellenségtől már csak egy szökellésre van, meg kell adni a betörésre való jelt. Ez a döntő pillanat. Mindenki irgalmatlanul előre tör. **A kürtösök fújnak.** Ezt sohasem szabad eltiltani. Sokan mondják, hogy a kürtös kürtjével többet használ, mint a puskájával. Majd „rajta!“ ordításban tör ki az egész, hogy az ijedelem az ellenség tagjaiba szálljon. Sokszor hibáznak, hogy az időelőtti „rajta!“ kiáltással az ellenség figyelmét felkeltik. Az akadályokat, melyek csak ritkán vannak, teljesen elrombolva, lehetőleg gyorsan kell leküzdeni. **Kézigránátok** az ellenséget lekötik, ezeket azonban csak nyugodt

emberek kezébe szabad adni. Nyugtalan idegzetű emberek ezzel csak kellemetlenséget idéznek elő. Herbeboisban és Bois de Villeben a kézigránátok ezerszámra feküdtek szanaszét, a Caillette-erdőhöz vezető utak szintén ezekkel voltak kirakva.

Jaj annak a rohamozó csapatnak, mely közvetlenül az ellenség előtt veszti el bátorságát és amelynek az ellenséges drótakadályok előtt kell lefeküdnie. Mihelyt az ellenség ezt észreveszi, a már megtört ellentálló ereje újból feléled, puskák és géppuskák bujnak elő, kézigránátok repülnek és a rohamozó el van intézve.

Amily keményen hangzik is ez, de való, hogy némely csapat, súlyos, sőt megsemmisítő veszteségeit önömagának, a legalkalmatlabb pillanatban való tétovázásának köszönhette. A roham a legkérlelhetlenebb harci alakzat, itt csak arról lehet szó, **te, vagy én, győzelem vagy vereség, diadal vagy a legvéresebb veszteség.**

Ezért alapjában véve hamis felfogás, ha valamely csapat teljesítményét veszteségeinek számával mérjük.

Példák: Vailly elleni rohamnál egy szakasz legyőzhetetlen akadály elé ért, ezek — néhány embertől eltekintve — mind fejlövés által pusztulnak el. Az angolok 1916 október 12-én ugyanerre a tapasztalatra jutottak

a mi 4. századunk előtt. Ugyanezt tapasztaltam magam is több ízben 1916 márciusában a Crête de froide terre és a Caillete-erdőben az akkori támadásainknál.

1915 október 19-én a **Ralja elleni rohamnál** az én századomnak jutott az áttörési pont. A rohamállás egy három méter meredek töltés mögött különösen kedvezően feküdt. Az leső szerb vonalakig való távolság 100—150 méter lehetett. Szabad száraz mezőség egyes fatörzsekkel, majd az 1—1.20 méter széles Ralja-patak, e mögött 800—1000 méteres térség közepesen emelkedő dombos vidéken, ahol a szerb lövészárkok kukoricaföldekben húzódtak, mögöttük akácok és tölgyfabokrok. A roham kezdete, vagyis a pergőtűz vége d. e. 9 óra 30 percre volt kitűzve. Dél előtt 9 óra 28 perckor a két szakaszból álló első rohamozó hullám kilépett. Ez előlről azonnal gyenge gyalogsági tüzet kapott. Majd futólépésben mentek előre. A kürtösök és dobosok adták a jelet. 12—15 perc alatt az egész magassági vonalat megrohmozva, öt lövészárk vonalon keresztülgázoltunk. Igen sok volt a fogoly és halottak száma, mert az ellenség szuronnal védekezett. Az áttörés teljesen sikerült. Menekülő szerbekkel egyetemben érték el embereim a felső szegélyt, a rohamcél, sőt még másfél kilométerrel túl is mentek azon és eljutottak egészen a tüzérségig,

mely egy lőszerkocsi visszahagyása árán úgyint csak a legnagyobb fáradság mellett tudta elvonszolni. Saját veszteségünk egy halott és 26 sebesült volt.

1916 február 24-én a **Chaume-erdő** elleni rohamnál: a rohamállás a magassági vonal mögötti gránát-tölcsérekben volt. A terep, az erdő szélén levő útig meredeken lejtő magassági vonal, odaát emelkedő magas erdő bozótta. Abban jól kiépített lövészárkok, melyek előtt térdmagasságú akadályok. Nem valami túlságosan lágy agyagos talaj, egyes gránát-tölcsérekkel. Távolság 500—600 méter. A roham kezdete délután 1 óra 57 percre volt kitűzve. Alakzat: három egy szakaszból álló hullám, 50 méter távközökkel. Jobbra egyelőre semmiféle csatlakozó osztag nem volt, mert az ottlevő vadászoknak a legközelebbi hátrább fekvő magaslatok mögül kellett rohamozniok. Az első szakasz lövés nélkül gyors lépésben elérte a mély utat. Ebben a pillanatban géppuskatűzet kapott a második hullám, amelyet kisebb veszteségek értek. Ezért ez most futólépésbe ment át: egyes részek a gránát-tölcsérekben kerestek fedezéket, miután azonban a tűz tovább tartott, felugrottak és tovább futottak előre. Eközben az első hullám elérte a holtzöveget, ott hamarosan kiigazodtak és a tulsó lejtőt megrohamozták, négy kézigránáttal a géppuskát harcon kívül helyezték és a

megszálló csapatot, mely kezeit már akkor magasan tartotta, mikor embereink még a drótakadályok előtt állottak, foglyul ejtették. Veszteség 2 halott, 12 sebesült volt.

Éppen így sikerült a roham **Douaumont-tól 2 kilométerrel északra** elterülő vonalak ellen is. Távolság 800 méter, laposan emelkedő, fedezéknélküli terep, az ellenség akadályok nélküli fedezékekben. Alakzat: két hullám, ebből elől két szakasz volt. Tisztek az arevonal előtt. A századparanesnok az első hullám mögött. Ütem: a cél előtt 50 méterig gyors lépés, ezután a rohamra való előtörés „rajta!” kiáltással, kürtjelekkel és lövések leadásával. Az ellenség dacára számbeli fölényének, kezeit feltartotta. Az első és a második ellenséges árokban több mint 250 embert fogtunk el, azonkívül két géppuskát zsákmányoltunk, melyeknek lövészeit géppuskájuk mellett rohamközben puska lövéssel terítettünk le. A rohamozó század felett ezen előrenyomulásánál, saját kérelemre — tisztek által kiszolgált — három géppuska tüzelt, ezek azután az ellenséges árkok szélét mindaddig tartották tűz alatt, míg mi az állást 50 lépésre megközelítettük.

Mindhárom esetben a század rohamozó hullámait tartalék, helyesebben egy támogató század követte, melynek azonban az első vonal megrohamozásánál nem kellett működésbe

lépnie és ezáltal teljes lökő erejét fentartotta a hátsó állások elleni rohamra.

Mind a három esetben **számbeli fölény-nyel bíró**, jól elsáncolt legénységet olymódon utasítottunk vissza, hogy az gyengébb erők által üldöztetve a hátul levő jól kiépített erős állásait, ütegeit, sőt magát egy páncélerődjét, mely három akadállyal, hatméteres árokkal stb. volt ellátva, nem tudta tartani. Előre hozott tartalékai a tökéletes összeroskadásba belekeveredtek.

Segédeszközök az első vonal elnyeréséért vívott harcban.

Tapasztalataim szerint főfontosságú, hogy az első ellenséges fővédelmi vonalat törjük össze és azután üldözzük az ellenséget irgalmatlanul.

Az első vonalat tehát meg kell rohamozni. **A megszálló csapat meglepetésszerű megrohanása az egésznek az ütőkártyája.** Mi rendíti meg az ellenséget? A tűz és maga a fegyver. A legjobb volna tehát, ha mindkettő együttesen tudna dolgozni. Ez azonban nem lehetséges. Ezért tehát ezeknek gyorsan kell egymást felváltaniok. Mihelyt a tüzérségi tűz hátrafelé áthelyeződik és az elől levő árok már nincsenek ennek hatása alatt s az ellenség azt hiszi, hogy most már szabadon

vehet lélegzetet, vagy arra törekszik, hogy a védelemhez gránát ellen biztos fedezékeiből kibujjék, máris ott kell, hogy villogjon a szurony az orra előtt. **Most az ellenségre rá kell rontani! 20 lépésről, majd 10 lépésről az ellenségtől erős ösztüzet adjunk az orra alá s erre tüstént a szuronyt kell a bordájába döfni.** Így tanította már ezt Nagy Frigyes és ez szórul szóra ma is igazság. **Hogy a támadó az ellenségig juthasson, már a tűzérési tűz utolsó percében kell előre menni, mellékes, hogy ezáltal saját sorainkban is lesznek kisebb-nagyobb veszteségek. Sőt! Már órákkal a támadás megkezdése előtt, lehetőleg már éjnek idején dolgozza magát az ellenség felé előre „csalfa módon“.** Szabad terépen át egyenkint, sorban pedig kerülő utakon szomszéd szakaszokon át kell a tűzkörlet előtti legutolsó fedezékig, a magaslati vonal szegélyéig előre jutni, ahol gyakorlott járőrök a helyes szakaszt már megállapították.

Rajánál egész napra volt szükségünk, hogy sorban és egyenként sík területen, valamint szőlőkön át az ellenség felé 200 méterre előre dolgozzuk magunkat; utoljára aknavetők segítségével. A Chaume erdőben dél-előtti 10 órától délutáni 2 óráig vonultunk egy teknőből a szomszédos szakaszban fekvő Herbebois déli csücskéjén keresztül a legközelebbi bemélyedésig, miáltal az ellenséghez

400 lépéssel közelebb jutottunk és magunk mögött hagytuk egyszersmind a legsűrűbb zárótűzövet.

Ha ily módon nem lehet az ellenséget eléggé megközelíteni, az előre menő gyalogság fedezésére a géppuskák kiválóan alkalmas segédeszközök. A hol a terep csak megengedi, a géppuskák löjjenek előre át a rohamozó vonalakon, miáltal az ellenséges árkokat mintegy megfésülik. Nincs az az ellenség, amely ilyenkor fedezékeiből a fejét ki merné emelni. Habár a lövedékek az ellenséges árkok felett jóval magasabban röpülnek is, ezek süvítése mégis veszélyesnek tűnik és leverőleg hat a már elernyedtt ellenségre. Ezt mi magunkon is kipróbálhatjuk: biztos fedezékben tartózkodva, hagyjunk fejünk felett géppuskával átlőni. Ez a módszer kitünően bevált.

Ily módon támadtuk mi meg az angolokat 1914 szeptember 14-én Vailly-nél, Rouge-Maison-tól nyugatra. Távolság 800 méter volt. Fedezék nélküli répa föld. A két állás között egy teknő húzódott.

Alig hogy az első rohamozó hullám kiment, azonnal széjjel szórta azt öldöklő gyalogsági tűz. Erre átlöveltünk fejünk fölött géppuskáinkkal. Ennek bámulatosan meglepő hatása volt és már 40 lépésre voltunk az ellenségtől, amidőn ők bennünket — fedezékeik

mögött bújva — jönni láttak; ez azonban rájuk nézve már késő volt.

Ugyanez ismétlődött meg Douaumont elleni támadáskor is. A század minden szomszéd csatlakozás nélkül eljutott 50 méterre az ellenséges árkokig, amelyekben friss francia csapatok egymás hátán szorongva feküdtek, abból a félelemből kifolyólag, amelyet a fejük felett kattogó géppuska okozott.

Sík terepen való támadásnál is lehetséges géppuskák tüzelésének leple alatt ékalakban rohamozni, ez a módszer Vaillynál bevált.

A felesatolt vázzal két ember által hordozható 08/15. m. könnyű géppuskával előre menetel alatt is kell tudni tüzelni; ezt könnyű elképzelni, csak megfelelő gyakorlat kell hozzá.

Mindenesetre törekedni kell épen a géppuskákat óriási tüzelő erejükkel *támadófegyverré* átalakítani.

Ha az ellenséget már eléggé megközelítettük, úgy 10, 20 lépésre előtte le kell adni „az orra alá az erős ösztüzet“, ezt akár puskával, akár kézi gránáttal adhatjuk le. A puskáknak roham előtt való kiürítettése csak üres elmélet, ellenkezőleg 6 töltényt kell tölteni és az ember mindenre lőjjön, a mi mutatkozik. Én minden alkalommal megis figyeltem, hogy az emerek igenis lőnek mindig s

ezeknek a lövéseknek a hatása kimondhatatlanul nagy volt. Egy örvezetőm egy alkalommal 10 lépésről lelőtt egy ellenséges géppuskát kiszolgáló embert abban a pillanatban, amidőn az géppuskájával sorainkat lekaszálni igyekezett. A lövőkiképzésben oly gyakorlatokat kellene bevezetni, hogy ezek révén a lövőkészség a közeltávolságokon emelkedjék.

Kézigránátoknak támogatniok kell a tüzelőpuskákat, különösen oly helyeken, ahol az ellenség tölcserékben ül és kézigránátokkal védekezik.

A további eljárás.

Röviddel a sikeres betörés után zürzavaros pillanat következik, melyet én holtpontnak nevezhetnék. Az összes kötelékek összevisszaságban vannak, mindenki más valami után érdeklődik. Az egyik a foglyokkal beszélget, a másik megtekinti az ellenséges védelmi berendezéseket, a harmadik a sebesülteknek segít. A legtöbben azonban a „kilakoltatott“ ellenség visszahagyott holmiai között kutatnak, vajjon nincs-e valami elemelni való, főleg nincsen-e enni és inni való. A foglyok elszállításához is igen nagy számmal jelentkeznek kísérők. A hangulat örömteli, de megvan a hajlama, hogy az ellentétesbe átcsapjon.

Azt hiszem, hogy a csapat sohasem gyen-

gébb, mint a győzelem kivívását követő pillanatban.

Itt az összes tiszték erélyére szükség van. Azonnal ki kell jelölni szakaszokat, melyek áttörnek és melyeknek második és harmadik vonalban kell az esetleg még meglevő ellenállást megtörni; minden pillanat, mely elvész, kiszámíthatatlan kárt okozhat. A többi részek azonnal gyülekeznek és követik a századparancsnokot, aki közvetlen az első vonal mögött halad. Most tartalékok felett kell rendelkeznie, mert ebben a pillanatban az ellentámadások, vagy oldaltámadások igen valószínűek.

Douaumont elleni rohamnál oldalunk egy és fél kilométer szélességben nyitva volt. Ezt a gyengénket az ellenség ki is használta és csak nagy fáradsággal, előbb összegyűjtött részekkel tudtuk ezeket a lökéseit elhárítani.

Épen az első ellenállás leküzdése után, kell a roham nevének becsületet szerezni. Most kell „a szuronyt az ellenség bordájának szegezni“. Akik futnak, azokat hagyjuk nyugodtan futni. **Nem kell mindenkit elfogni**, hanem hagyni kell a menekülő ellenség egy részét szaladni. Nem szabad a lövöldözésre sok időt pazarolni. Az elől lévő emberek egyszer közbük lőnek, hogy ezek a **menekülők magukhoz ne térhessenek**, hiszen ezek a legjobb szövetségeseink. Ezek miatt nem tudnak

a hátsó vonalak védői ránk tüzelni, főleg géppuskával nem. Fejveszett futásukkal mindenhol a legnagyobb zürzavart idézik elő, a köbeeső terület védelmét megfúflasztják, a tüzéség mellett való elrohanás által abban zavart és fejnélküliséget idéznek elő. Ezeket kell követni, hiszen náluk gyorsabb lábú emberek el sem képzelhetők. Az én századomból **1 tiszt és 11 ember**, a Caume-erdő első vonalától, a Hermitage-erdő déli szegélyéig, két és fél kilométer távolságra, megszakítás nélkül törtek előre, ott egy nehéz üteget 68 kiszolgáló emberrel együtt foglyul ejtettek és azokat mindvégig fogva is tartották.

„**A francia csapatok teljes rendben vannak vissza**“ — jelenté a Douaumont-erődben álló őrszem saját paranesnokának és ez tévedését csak akkor ismerte fel, amikor német csapatok állottak előtte teljes rendben.

A roham végcélja.

Természetes dolog, hogy a roham nem mehet a végtelenségig, legalább is nem a tömeggel már a szomszédokra való tekintettel sem, akiknél ez talán nem ment ilyen símán.

A tömeget pontosan előre **meghatározott**, mindenki által ismeretes **vonalban** kell megállítani. Ennek az ideiglenes rohamecélnak a meghatározása a felsőbb vezetés dolga. Har-

cászatilag fontos tereprészek, a tüzérségi hatás, valamint a tartalékok utánvonásának módzatai mérvadók a rohamcél meghatározásánál.

Az alsóbb vezetés kötelessége a rohamozó csapatokat a rohamcél elérésénél megállítani, rendezni, járőröket előre küldeni, a szomszéd csapatokkal való csatlakozást felkeresni és az ott lévő viszonyokkal tisztába jönni, majd az elért vonalat gyors védelemhez való berendezés által erősen tartani és végre ami a fő, pontos tájékoztatást küldeni a helyzet felől hátrafelé.

Ebből látható tehát, mily sok és kemény feladata van a zászlóalj-, század- és szakaszparancsnoknak épen azokban a pillanatokban, amikor a jól megérdemelt pihenő számukra nagyon kívánatos volna. Ezeknek mind megfeleni tudni, bizony sok erélyt, szak tudást és tapasztalatot követel.

Ezeket a kötelességeket nem szabad az alsóbb vezetők számára **megnehezíteni**. Általában úgy **tapasztalom, hogy ezt a célt túlrövidre szokták szabni**. Rajjánál és Chame-erdőnél nekünk tulajdonképp 400 méterre az ellenséges ütegek előtt kellett volna megállanunk. Douaumontnál az volt a parancsunk, hogy 800 méterrel az akadályok előtt ássuk be magunkat. Csak ellenkezéssel és pedig teljes joggal, áll meg a gyalogos egy tárgy előtt, le-

gyen az állás, üteg, erdő, hegy vagy erőd is, ha annak bevétele lehetségesnek mutatkozik és midőn az ügy úgyis előregördül; ellenben igen nehéz helyzetbe juthatunk, ha megállunk s az ellenségtől elválva, neki időt adunk, hogy rendbe jőjjön és ha aztán később mégis meg kell őt támadni.

Sok esetben meg a támadási parancs is túl bonyolult és mesterkéltségteljes volt. Az a sok „ha“, „vagy“, „esetleg“ bizonytalanságot okoz és gyenge elemeknek módot adnak az előre való mozgás beszüntetésére. A rohamozó csapat részére elegendő az ok, cél és idő megszabása. A tömeg részéről csak egyszerű parancsok kecsegtetnek eredménnyel.

Nagy támadásoknál a felsőbb vezetés dolga a **lavinát mozgásban tartani**.

A tartalékoknak idejekorán való lehető gyors bevetése csak a helyzet tisztázódása után lehetséges, ennek azonban előlről kell jönni és pedig ennek közvetítésére a hírszerző eszközök útján való összeköttetés szolgál.

V. Összeköttetések.

(Hírszerző eszközök.)

A **távbeszélő, jelentésvivő, fényjelek, jelzőtöltények**, valamint az azonkívül még kéznél levő összekötő eszközöknek ellenére a hátra és előre, onnét azután megint tovább

előre való összeköttetés, **eddig minden támadásnál**, melyben részt vettem, ha szükség volt reá — amennyire én azt megfigyelhettem, **megtagadta a szolgálatot**. Csütörtököt mondott, ez az egyedüli megfelelő kifejezés. Milyen előnyöket veszítettünk ezáltal, milyen határtalan sikereket lehetett volna gyors és megbízható összeköttetés által elérni és hogy ennek nem működése miatt mi minden **nem tejsedett**, arról minden arevonalbeli katona tanuságot tehet.

Távol állok attól, hogy bárkit is hibáztassak, csak azokhoz a tényekhez tartom magam, amelyeket személyesen tapasztaltam.

Öt óraker délután rohamoztuk meg Douaumontot, csak órák múlva ért a pontos jelentés az ezredparancsnoksághoz. Február 26-án reggel, a franciák csapataikat Douaumont-Vaux elleni vonal ellen vezették. Oszlopokban, autókban jöttek puskalőtávolságnyra előre és a mi részünkről egy tüzérségi lövés sem esett, egy rajvonal nem volt látható a mi részünkről. Semmi sem történt az elért siker kihasználására. Valamennyiünk meggyőződése az volt, hogy lehetséges lett volna a felvonuló új ellenséget legázolni.

Később a márciusi támadásoknál szintén sok dolog nem járt kellő sikerrel a hiányzó összeköttetési eszközök miatt. Hátsó összeköttetések hiányának tudható be az is,

hogy a franciák sikereiket a Champagne, Arras és Sommei nagy offenzívák első napjaiban kihasználatlanul hagyták.

A védekező esatákban javultak az összekötő eszközök. Lovas futárok, jelentő lovasok, fényjelző állomások és mindenekelőtt a gyalogsági repülők biztosították a Somme melletti és a Champagneban a jelentések továbbítását a távbeszélőn kívül.

Hogy ezek között az eszközök között melyik a megfelelő, minden esetben a tereptől, az időtől és az ellenség tulajdonságaitól függ.

Az angolok csak az első vonalakra lőttek, a legerősebb tűzzónában kellett a jelentést vivő küldöncnek és fényjelzőknek az összeköttetést helyreállítaniok; 1—1½ kilométerre az első vonal mögött a távbeszélőt ritkán zavarták meg és itt jelentő lovasok is lovagolhattak már.

A Phölbergen megengedte a terep, hogy a közepes fényjelző műszereket nagy mérvben használhassuk, sőt a szikratávírókat is eredménnyel alkalmaztuk. Mégis veszélyeztetve voltak messze hátra felé a távbeszélő-összeköttetések.

Ködben, esőben, porban, nagy melegnél a jelentések továbbításáról szirének és túlkök által kell gondoskodni, különösen a zárótűz iránti igényléseknél.

A gyalogsági repülő útján való összeköt-

tetés igen jól működött a Champagneban. Általában véve nagy jelentőségét még nem ismerték el eléggé. Ezt békében még nem gyakorolták eléggé, pedig a siker csak a leggondosabb gyakorlással érhető el.

A lehetőség szerint sok különböző összekötő eszköz adja a legnagyobb biztosítékot. A repülők és a fényképjelzők a Champagneban (Prosnes-szakasz) igen jó összeköttetést létesítettek a hátrább levő törzsekkel. Ott azonban továbbra is esütőtörtököt mondott az összeköttetés, úgy mint előbb, mert két és fél napon keresztül nem sikerült a szomszéd hadosztályoknál működő saját tűzérésünk tűzét saját vonalainktól elterelni.

VI. A tiszt mint parancsnok a rohamnál.

Segédeszközök. A győzelemhez való akarat.

Mindez csak eszköz, míg a döntés a siker és vereség felett a csapatnak a győzelemhez való akaratától függ.

A győzelemhez való feltétlen akaratnak, amint az 1914-ben oly fényesnek mutatkozott, a csapatban való élesztésére és fentartására a tisztek hivatottak.

Már régtől kezdve a legszebb és legszen-
tebb kötelessége volt a német embernek, mint vezetőnek az embereit győzelemre vezetni. A

legkiválóbb vezetőkől hercegi családok keletkeztek. Aki a hadsereg élén vonult, herceggé választatott. És ha a fegyverek és a **harcalakzatok** azóta megváltoztak is, ha hájtőeszközök és az íjj helyett a géppuska és puska uralja is a harteret, **alapjában véve ugyanaz maradt a cél:** az ellenséget határozott **rárontással elűzni.** A sikerért való kockázat is ugyanaz maradt mindmáig, sem több, sem kevesebb, mint az emberi élet. Csak ezért a kockázatért szerezhető meg a kívánt siker.

A győzelemhez a parancsnok maga vezesse embereit, ne akarja őket biztos fedezékből a győzelem kivívásához küldeni, mert ilyenkor győzelem helyett vereség lesz, a parancsnokból pedig bujkáló. A járőr-vállalkozást elég ha csak a századparancsnok irányítja, de az egész század rohamát vezesse maga. A parancsnok csak addig irányíthat, amíg tartalékok felett rendelkezik. Ha ezek mind be vannak vetve, mint vezető maga álljon az egész élére, a távbeszélő szolgálat kezelését pedig adja át alközegének.

Minden bátorlelkű parancsnok minden tekintetben támogatást talál saját emberei soraiban is. Bámulatra méltó, hogy mennyien változnak át hirtelen igazi hőökké magában a harc hevében: gyakran kis és gyenge emberek, kikről azt nem is hittük volna. Ők előre rántják szomszédjaikat a bátorság, megfon-

toltság és a belátás követésre méltó tetteit viszik véghez, hogy azután röviddel a harc után ismét régi szerénységükbe essenek vissza.

A német katona a vezetőjét mindenkor szerette és közmondásszerű az a hűség, ahogyan őt mindenhová követte. **A német katona ma is akarja, hogy vezessék. Harcok alatt többször tapasztaltam, hogy arra a kérdésemre, hogy valamely csapatnál ez vagy az a része, miért fekszik tétlenül a fedezékben, szinte bocsánatkérően és magyarázólag azt a feletet kaptam: vezetés nélkül vagyunk, a mi parancsnokunk elesett. A tiszt állandóan tudatában legyen annak, hogy az ő cselekedeteit is befolyásolják, hogy ők vele mennek előre, vagy vele futnak vissza.**

Ha rövidesen a harc előtt az ő „idegei felmondják a szolgálatot“, bizonyos, hogy a következő órában a századnak felével ugyanez fog megtörténni. Ha a tiszt gyengén megsebesülve, tovább folytatja a harcot, ennek meglesz a következménye, mint az egyik századunknál történt, hogy egy eléggé súlyosan sebesült ember a kórházcédulát ezekkel a szavakkal: „Ah mit; fűtyülök a cédulára“, összetépte és a kötözőhelyről a gránátöltésérbe ment vissza. Nagy Frigyes szavai örökké igazak maradnak: „Amilyenek a tisztek, olyan a hadsereg.“

VII. Mi és a franciák.

Fontos dolog, hogy a támadás előtt az ellenség különös tulajdonságait úgy **emberi**, mint katonai szempontból megismerjük. Miután én csak **angolok**, franciák és szerbek ellen harcoltam, tapasztalataimat főleg csak a nyugati harcponal szempontjából ismerhetem. **Angolokat** mi a Mons és az Aisne melletti csatákban a visszavonulás után támadtunk meg. Ez a rövid idő nem is volt elegendő ahhoz, hogy végérvényes ítéletet alkothassunk, mi jöttünk, láttunk és győztünk.

Máskép áll ez a franciákkal. Meggyőződésem az, hogy a franciákat mi a támadásban megverjük, mihelyt az erőviszonyok legalább megközelítőleg egyformák. A francia elsőrendű, kiváló katona, azt mindenki, ki csak félig-meddig ismeri őket, aláírja. Igen **lelkesülő** és helyesen vezetve, kurucul és eredménynyel támad. Egy Napoleon, aki embe-reit ismerte, meg tudta velük a világot hódítani. Az **ellenállásban** is tud lelkesülni és bátran kitart. De azt hiszem, hogy ő a hangulat embere és valami névre van szüksége, hogy lelkesülni tudjon. A sikerek **hencegővé** teszik, **hiúvá** és mint a páva **felfújja** magát, és semmi sem nyújt nevétségesebb képet, mint a letört francia. „Félig

majom, félig tigris.“ Ez a jellemzés, azt hiszem, találó.

Jellemző a francia emberre a **tüzérség** és a pergő tűz iránti szeretete, és büszkélkedhetik is, hogy ennek feltalálója ő. Mindkettő teljes összhangban van azzal a henegeő magatartásával, mely az ő nemzeti tulajdonsága. Sok **lárma, sok dagály, ha nincs veszélyben**, befolyásolják a hangulatát, mert hiszen ő a hangulat embere. A nagy tüzérségi tömegeknek inkább erkölcsileg kell hatniok, mint ténylegesen, hogy a gyalogságnak fegyverrel a kézben végrehajtott rohamát elősegíthessék, amitől ők természetüknél fogva írtóznak.

Míg ő a közelharcban fél tőlünk, addig mi keressük ezt.

Az egész világ katonái közül miért visel csak a német katona egyedül a közelharccal számoló sisakot. Mert ő mindig szívesen az ember-ember elleni harcra számít s ily harcban természetének megfelelőleg ő felülről lefelé szeret ütni, akár tusával, akár az ásóval, vagy bármiféle más tárggyal, ami a kezébe akad, sőt még nyélkézigránáttal is.

A francia önmagáról mi ránk is következtet. Amit ő lehetetlennek tart, azt miránk is alkalmazza. Véleményem szerint itt kell őt megfogni. **Nekünk utánozni kell az ő támadó módszereit** s pedig pergőtűzet minden kaliberből, de nem túlsokáig. **Nekünk nem kell 7**

napi pergőtűz, mint ellenségeinknek. Egy nap, 10 óra elegendő, mint az február 21-én Verdunnél láthattuk. Gyengén kiépített állásoknál, ha hiányzanak az akadályok, elegendő egész rövid tűzzel való rajtaütés is. Ez idő alatt azonban kivele, amíg csak a csövek bírják. Elő a gránáttal és minden átmérőjű aknákkal. Repülők a mögöttes területre, Zeppelinek pedig éjjelente a közel fekvő városokba látogassanak el. Azután a pusztá fegyverrel előre. És ott, ahol a románok és welsek gyengéje mutatkozott, kezdődik a mi főerősségünk. Emberember elleni harcnak mi vagyunk a mesterei. A románoknak tőlünk való félelmét, a furor teutonicust, mi ősatyáink idejéből örököltük. Ennek kifejezésre kell jutni. És kifejezésre is jut, mihelyt az ellenség szemtől szembe áll velünk. Soha sem éltem még át, hogy ő ilyen esetben ellenállást próbált volna. Ilyenkor el kell esni az első ároknak és ha a francia egyszer fut, számára nincs többé megállás. Igen nagy hajlama van a pánikhoz, ezt magam is igen gyakran láttam. És rendetlenül visszahagyva mindent, fut és ágyuit, géppuskáit még akkor is elhagyja, ha csak lőnie kellene, hogy bennünket könnyedén lekasaboljon.

A német katona csak a harc alatt melegedik föl, előzőleg majdnem minden támadási

parancsot lenézőleg ítél meg, különösen kisebb vállalatok alkalmával, melyek célját ő nem ismeri fel. Nehezen hozható tűzbe, de ha egyszer megy a dolog előre, nehezen lehet őt visszatartani. Ezért majdnem minden harcnál találkozunk az úgynevezett „előreszökéssel“. Ahelyett, hogy a vezetőség minden harc előtt az „előreszökés“ ellen figyelmeztetne (túlságba való előremenés), gondolkodni kellene inkább arról, hogyan lehetne ezt a tulajdonságot, mely semmiesetre sem a gyengeség jele, az ügynek megfelelőleg legjobban kihasználni. Ha egyszer már sikeresen megy a roham előre, olyan ellentállásokat lehet megtörni, melyeket az ember azelőtt legyőzhetetleneknek tartott. Világos, nagy vonásokban megadott támadási parancs, nagy távolban kitűzött céllal, melynek indító oka mindenki előtt világos, amelyben nincs kertelés, ahol nem szerepel bizonytalanságot okozó: „ha majd a körülményekhez képest“, ez az, amire szükségünk van.

Megfigyeltem s úgy találtam, hogy a franciákra jellemző a közismert felkiáltásuk: „**Malheur, Malheur!!**“ Ez a pánik harci hívójele. Van nekünk is hasonló jelünk? Azt hiszem, nincs.

Hallottuk, hogy a francia áttöréseknél, az Arrasnál és a Champagneban a mi első vonalunk leküzdése után, podgyászvivők,

trainkocsisok, legények, szóval mindenki, aki csak fegyvert tudott fogni, itt is, ott is neki fogott, hogy az ellenséget feltartóztassa. Szemtanuk mesélték nekem, hogy ott 21 *cm*-es mozsarak 400 méterre, közvetlen lövéssel az előnyomuló ellenségre lőttek. Utászok, kik géppuskaállásokban dolgoztak, ingujjban, kézigránáttal dobták vissza a Kasematták nyilásából a benyomult franciákat.

Mi a **Marne mellett Oureqnál**, Vaillynál, Verdunnél és a Pöhlbergnél láttuk, mily fejtelten futásban „rohantak“ a franciák, mindent az általános zűrzavarba belerántva. A tüzerek, noha számbeli túlsúlyban voltak, maroknyi emberünknek adták meg magukat.

Tényleges, kipihent csapatok nem tudták Douaumont sorsát megváltoztatni. Csak a mi részünkről beállott nyugalom térítette őket ismét észre.

Minálunk sohasem láttam pánikot, még annak a jelét sem, bár sokszor igen kényes helyzetben voltunk. Lehet, hogy gyengébb ezredek különös viszonyok között kivételt képeznek. Én mindig az ellenkezőt tapasztaltam, nehéz helyzetekben ugyanis a német keményfejűség mindig megmutatta igazi értékét és azt mondta: „azért sem“, ilyenkor még a leggyávábbnak is megjött a mersze.

Egy francia százados, aki a támadások alatti tapasztalatait papírra vetette, mint azt

a jelen esetben én is teszem, miután leírta a 7—8 kilométer széles áttörést, a végén a következőket mondja: „A nagy áttörés sikerült, a nyílt terepet elértük, más sem hallani már, mint a minden mértéket felülmuló vészkiáltást: „a franciák, a franciák!”

Ő földieit ismerve, a mi embereinkre következtetett és így akaratlanul is bepillantást engedett az ő kártyáiba. Arrasnál a Champagneban és a Somme mellett a németek részéről el is hangozhattak volna, azon „minden emberi mértéket felülmuló vészkiáltások, a franciák, a franciák!” Mert hiszen az áttörés sikerült is valamelyest. Rengeteg csapat bevetése ellenére mégsem nyertek ellenségeink egy pár kilométer térségnél többet és pedig azért nem, mert a várva-várt vészkiáltások nem hangoztak el.

Mi ellenben Verdunnél egynapos tűz után, gyenge erőkkkel egy iramban egész Douaumont mögé jutottunk és csak a modern vár magjánál állottunk meg. Nekiünk nem sikerült a nagy áttörés, ennek azonban más okai voltak, legalább a rohamcsapatokat illetőleg, amelyekre az én jegyzeteim vonatkoznak. Itt hallhattuk a franciák részéről elhangzani vészkiáltásukat: „Malheur, Malheur“ és a szuronyaink elől fej nélkül futottak vissza. Kétszer rohamozott a századom ujjonnan felszerelt és számbelileg is fölényben álló frissen beérke-

zett csapatok ellen, kik szintén csak az általános beállt pánik következtében voltak kénytelenek feladni az ellentállást. Pénzt dobtak felénk, és ujonnan irigylésreméltóan felszerelve, közvetlen a pihenő táborból futottak a fogságunkba. **Itt van a különbség közöttünk és itt int a siker** felénk örökös ellen-ségeinkkel való küzdelmünkben.

Ezért használjuk ki az ő gyengéit és a mi erősségünket. Rendítsük meg gyengébb ideg-zetüket a gránátok és aknavetők fülsiketítő lármájával, majd előre rohanva, a közelharc eszközeivel, germán harci kedvvel idézzünk elő náluk pánikot, amelyre okvetlenül szükségünk van, hogy az első vonalaik menekülő részeivel a tartalékokra rávethessük magunkat, még mielőtt észbe kaphatnának, amíg csak a szétmáló arcvonal nyomában a „malheur, malheur“ vészkiáltás a mérhetetlen messzeségbe tovaterjed. És azután előre, mindig csak előre, majd „a szuronyt az oldalába“, mint azt Nagy Frigyes tette ellenségeivel. Nem szabad megengedni, hogy pihenőhöz és nyugalomhoz jussanak. Támadás és megint támadás! Kürtössel és dobossal, amint ezt Gneisenau tette Waterloonál. Így kell a rohamot végrehajtani.

Már évszázadokkal ezelőtt megremegtette a germánok harci üvöltése a románokat. És évszázadokon át, az összes háborúban

és csatákban, láthattuk mindig, hogyan alakult át a harci kedv ijedelemmé a láncaitól megszabadult germán harci kedv elől.

Miért lenne ez ma másképp?

Sok harcban arra a meggyőződésre jutottam, hogy a mi gyalogságunk, az említett feltételek alatt a támadásban még ma is lebírja a túlerőt és a régi mondás igazságát újból befogja bizonyítani:

„A háborúban baj ha kell
A németekkel kezdj csak el“.

ZMNE

Egyetemi Központi Könyvtár

84711044

